

Programma groen

23 november 2021

VOORBLAD

Inhoud

Samenvatting.....	4
1. Inleiding.....	5
1.1 Een nieuw plan, passend bij deze tijd.....	5
1.2 Proces.....	5
1.3 Leeswijzer.....	6
2. Visie en uitgangspunten.....	7
2.1 Groen in de Omgevingsvisie.....	7
2.2 Visie en ambities voor het groen in Goirle.....	8
3. Bestaand beleid en nieuwe ontwikkelingen.....	9
3.1 Bestaand beleid.....	9
3.2 Terugblik op afgelopen planperiode Groenbeleid.....	10
3.3 Uitdagingen en ontwikkelingen.....	11
4. Waarden van Groen.....	13
4.1 Groen is ons visitekaartje.....	14
4.2 Groene verbinding met het omliggende landschap.....	14
4.3 Biodiversiteit.....	15
4.4 Klimaatadaptatie.....	15
4.5 Gezondheid en welzijn.....	15
5. Ambities en opgaven.....	16
5.1 Klimaat.....	16
5.2 Biodiversiteit.....	16
5.3 Beeldkwaliteit en onderhoud.....	17
5.4 Bestaand groen beschermen.....	17
5.5 Inwoners en bedrijven.....	18
6. Groenstructuur bebouwde kom.....	19
7. Hoe gaan we om met ons groen.....	20
7.1 Functioneel groen.....	20
7.2 Basiskwaliteit groen: beheerbaar en betaalbaar.....	21
8. Middelen.....	21
8.1 Personele middelen.....	21
8.2 Financiële middelen.....	21
9. Vervolg en monitoring.....	21

9.1 Vervolg.....	21
9.2 Monitoring.....	22
BIJLAGEN	23
Bijlage 1: Groenstructuur	23
6.1 Lijnen	23
6.2 Vlakken	23
6.3 Punten	24
Bijlage 2: Groenstructuurkaarten per wijk.....	25
Bijlage 3: Begrippen en definities.....	26
Bijlage 3: Maatregelen per type groen.....	27

Samenvatting

Goirle is een groene gemeente en wil dat graag blijven. Het groen draagt bij aan een prettige en gezonde leefomgeving. We willen ons groen daarom graag behouden. Het groen moet beschermd worden tegen veranderingen in het klimaat en tegen uitval als gevolg van plagen. Daarom willen we inzetten op meer biodiversiteit en klimaatbestendigheid van het groen. Anderzijds kunnen we het groen juist ook inzetten om de openbare ruimte klimaatrobuust en biodivers te maken.

We willen voorkomen dat bestaand groen verdwijnt als gevolg van stedelijke ontwikkelingen. Het groene karakter is te danken aan alle groen, van klein tot groot, gemeentelijk groen maar ook tuinen. In de vernieuwde groenstructuurkaarten zijn de elementen opgenomen die de hoofdgroenstructuur vormen in de dorpen en die het waard zijn om te behouden of te versterken.

We willen daarnaast inwoners en bedrijven stimuleren om ook een bijdrage te leveren aan klimaat en biodiversiteit op hun eigen terrein.

Foto 1: Fraterstuijn, openbaar plantsoen

1. Inleiding

Goirle is een groene gemeente en daar zijn we trots op. In onze Omgevingsvisie hebben we “goed toeven” en “prachtlandschap van de toekomst” als centrale waarden benoemd. Ons groene buitengebied met landgoederen, natuurgebieden en agrarische functies ligt binnen handbereik. Maar ook het groen in de directe leefomgeving, in onze dorpen wordt gewaardeerd. Groen wordt steeds belangrijker voor onze gezondheid en voor de leefbaarheid in onze wijken. Groen heeft ook vele functies en verschillende vormen. In dit programma komen de verschillende aspecten van groen aan bod. Daarbij wordt vooral gesproken over het groen in Goirle en Riel. Voor het buitengebied blijft het landschapsbeleidsplan een onderliggend kader voor zover er binnen de omgevingsvisie behoefte is aan verdieping.

Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven om zuinig met ons groen om te gaan. We hopen van harte dat inwoners en bedrijven ons voorbeeld volgen en ook het groen in hun tuin, op hun balkon of op het bedrijventerrein kunnen waarderen.

Doel van dit programma

Dit programma wordt gebruikt als toetsingskader voor ontwikkelingen en als richtlijn voor het onderhoud van de openbare ruimte. Veel ambities met betrekking tot klimaat en biodiversiteit worden in de reguliere werkzaamheden overgenomen. In de communicatie richting inwoners en bedrijven willen we uitleggen waarom we sommige zaken nu anders gaan doen en hoe ze zelf hun steentje kunnen bijdragen.

1.1 Een nieuw plan, passend bij deze tijd

In de omgevingsvisie zijn de visie en ambities voor groen vastgelegd. Dit programma is daar een uitwerking van. In dit programma geven we concreet aan wat we bedoelen met de visie en ambities en wat we moeten doen om die ambities te realiseren. We geven aan hoe we dat gaan doen en met wie. Daarnaast is in dit programma een actualisatieslag gemaakt op het huidige beleid. Het Groenstructuurplan van 2014 is verouderd en wordt in dit programma up-to-date gemaakt.

Met name de klimaatveranderingen en de wereldwijde aandacht voor biodiversiteitsherstel zijn de aanleiding om het groenbeleid van Goirle te actualiseren. Ook de nieuwe wijken die sinds 2014 zijn aangelegd en in ontwikkeling zijn, krijgen een plek.

Verder kent dit Programma veel raakvlakken met het Programma Water en riolering en met de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. Bij de totstandkoming van deze programma's heeft afstemming plaatsgevonden.

1.2 Proces

Bij het opstellen van dit Programma groen zijn verschillende partijen betrokken. De stichting biodiversiteit heeft input geleverd. Er is informatie opgehaald bij inwoners en hoveniers via het Lente café. Daarnaast zijn reacties uit het inwonerpanel gebruikt. Er is een enquête uitgezet onder het burgerpanel en alle inwoners van de gemeente. De interne groenmedewerkers hebben input aangeleverd op basis van ervaringen in de praktijk. Collega's van Stedenbouw, Duurzaamheid, Verkeer, Wonen, Water en Klimaat hebben meegedacht en raakvlakken benoemd.

Alle input heeft geleid tot een startnotitie, waarin de belangrijkste uitgangspunten voor het nieuwe programma zijn beschreven. De startnotitie is in april 2021 voorgelegd aan de raad en daarmee zijn de ambities bepaald.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 begint met de visie en de ambities voor het groen in Goirle, in relatie tot de omgevingsvisie. Hoofdstuk 3 van dit Programma groen geeft aan welke kaders er ten grondslag liggen aan dit programma en welke ontwikkelingen zijn opgevallen. In hoofdstuk 4 wordt beschreven wat de waarde is van groen voor onze gemeente. Hoofdstuk 5 zoomt in op de ambities en doelstellingen die wij voor het groen in Goirle benoemen. In hoofdstuk 6 wordt de groenstructuur van Riel en Goirle kort beschreven. De uitwerking daarvan met bijbehorende groenstructuurkaart is opgenomen in bijlage 1. In hoofdstuk 7 gaan we in op de manier hoe we met ons groen omgaan qua beheer en onderhoud. De middelen die nodig zijn (personeel en budget) voor de uitvoering van dit programma worden in hoofdstuk 8 kort benoemd. Het vervolg en monitoring wordt in hoofdstuk 9 vastgelegd.

Foto 2: bomen op terras in de Hovel

2. Visie en uitgangspunten

2.1 Groen in de Omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een nieuwe beleidsvorm waarin verschillende onderwerpen worden samengevoegd. De concept omgevingsvisie voor Goirle is reeds vastgesteld en de ambities die daarin benoemd zijn, vormen de basis voor dit programma.

Een groene omgeving draagt in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van wonen en maakt dat het 'Goed toeven is' in Goirle. Daarnaast nemen groen en natuur een centrale plaats in, in de cultuur van Goirle, gelegen in het 'prachtlandschap van de toekomst'. De groenstructuur maakt onderdeel uit van de kwaliteitslaag, de netwerklaag en de gebruikslaag en die willen we voor de toekomst borgen.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie zijn centrale waarden benoemd, waaruit ook de ambitie voor groen naar voren komt. In de centrale waarden heeft groen een belangrijke plek. Met 'Prachtlandschap van de toekomst' bedoelen we de centrale plaats die het groen en natuur in de cultuur van Goirle inneemt. Deze waarde houdt nauw verband met de andere centrale waarden 'Doenerig dorp' en 'Goed toeven', doordat het landschap van de toekomst ruimte biedt voor initiatieven en dat groen in de dorpen bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving.

Binnen de kwaliteitslaag *Waardevolle landschap typologieën* willen we de verschillende contrasterende landschappen behouden en waar mogelijk versterken, ook in en aan de rand van kernen. In de gebruikslaag *Robuust groen- en natuurnetwerk* willen we de biodiversiteit herstellen en op het veranderende klimaat anticiperen door te werken aan robuuste – klimaatadaptieve en ecologisch waardevolle – kernen. In de gebruikslaag *Groene, gezonde en toekomstbestendige wijken* zetten we in op groene, gezonde en toekomstbestendige wijken voor jong en oud. We hebben aandacht voor natuur inclusief bouwen en een aantrekkelijke en klimaatbestendige woonomgeving. Onder de gebruikslaag *Vitale, innovatieve en duurzame bedrijventerreinen* werken we toe naar duurzaamheid en minimale impact op het milieu met vergroening van bedrijventerreinen.

De visie voor groen wordt in de omgevingsvisie als volgt samengevat:

1. Cultuurhistorische elementen willen we behouden en de beleving daarvan wordt mogelijk versterkt;
2. Goirle is in 2050 CO2 neutraal;
3. Goirle is in 2050 klimaatbestendig;
4. We willen de afname van soorten planten en dieren stoppen en de biodiversiteit herstellen;
5. Nieuwe (woningbouw)ontwikkelingen gaan uit van behoud en versterking van de groenstructuur om een 'dorps karakter' uit te stralen;
6. We zetten in op groene, gezonde en toekomstbestendige wijken voor jong en oud. Vergroening draagt bij aan klimaatbestendigheid en het vergroten van de biodiversiteit;
7. Bedrijventerreinen worden een aantrekkelijke en klimaatadaptieve werkomgeving met onder andere sterke groenstructuren.

Deze algemene visie vormt de basis voor dit programma. Sommige operationele aspecten komen terug in de uitvoeringsagenda groen.

2.2 Visie en ambities voor het groen in Goirle

Het groen in de gemeente Goirle wordt biodivers en klimaatrobuust en draagt bij aan een prettige en toekomstbestendige leefomgeving.

Groen is het visitekaartje van onze gemeente. Het bepaalt de belevingswaarde en de leefbaarheid in wijken en draagt bij aan de gezondheid van onze inwoners. Groen levert een belangrijke bijdrage aan het klimaatbestendig maken van de buitenruimte en het draagt bij aan de versterking van de biodiversiteit. Groen verbindt de dorpen met het omliggende landschap. We willen ons groen beschermen door zorgvuldig om te gaan met onze bomen, struiken, planten en gras. Het openbaar groen moet beheerbaar en betaalbaar blijven. Tenslotte willen we dat inwoners en bedrijven ook zuinig zijn op het groen op hun eigen terrein.

In de Startnotitie heeft de Raad de volgende uitgangspunten en ambities benoemd, die de basis vormen voor dit programma:

1. Het groenstructuurplan uit 2014 vormt de basis maar wordt **aangevuld met nieuwe structuren**, nieuwe wijken en de thema's klimaatadaptatie en biodiversiteit.
2. Groen is ons **visitekaartje**. Groenstructuren worden in stand gehouden en zo mogelijk verbeterd;
 - Bestaand groen wordt zoveel mogelijk beschermd;
 - Kwaliteit is belangrijker dan kwantiteit bij de aanplant van bomen, heesters en planten;
3. We zetten in op toename van **biodiversiteit** in het gemeentelijk groen;
 - Bij nieuwe aanplant en vervanging zoeken we naar meer variatie in soorten, passend bij de omgeving;
4. Het groen draagt er aan bij dat Goirle in 2050 **klimaatbestendig** is;
 - Pleinen, parken en plantsoenen dragen bij aan de vermindering van hittestress en worden zoveel mogelijk ingezet voor wateropvang en droogtebestrijding;
5. **Beheer en onderhoud** wordt gericht op de 'natuurlijke groei' van het openbaar groen;
 - Het groen gaat er op bepaalde plekken 'natuurlijker en ruiger uitzien
 - Beheer en onderhoud maken dat het groen verkeersveilig is en vrij van afval en ongedierte
6. **Particulieren en ondernemers** worden gestimuleerd om bij te dragen aan biodiversiteitsherstel en klimaatadaptatie;
7. **Inhoudelijke ambities** worden eerst vastgelegd en we accepteren dat door de beschikbare financiële middelen de ambities niet op korte termijn volledig te realiseren zijn.

3. Bestaand beleid en nieuwe ontwikkelingen

3.1 Bestaand beleid

Op het gebied van groen in de openbare ruimte hebben we te maken met een aantal beleidskaders. De belangrijkste beleidskaders die van invloed zijn op het groenbeleid, staan hieronder samengevat.

Global Goals

De gemeente Goirle heeft ambities om bij te dragen aan de Global Goals zoals de Verenigde Naties die hebben vastgesteld. In het Programma groen leveren we een bijdrage aan goal 11: duurzame steden en gemeenschappen, goal 13: klimaatactie en goal 15: leven op het land.

Groenstructuurplan Goirle 2014

Het *Groenstructuurplan* uit 2014 beschrijft de groenstructuren in met name de bebouwde kom van Riel en Goirle en hoe we daar mee om wilden gaan. Het was de voorloper van dit Programma groen. Groen is een belangrijke drager voor de ruimtelijke structuur en bepalend voor het dorpse karakter van de woonomgeving. De groenstructuren worden beschermd en mogelijk aangevuld. De informatie uit het Groenstructuurplan heeft als input gediend bij dit nieuwe beleid. De bij het Groenstructuurplan behorende kaarten zijn geactualiseerd met onder andere de nieuwe wijken die sinds 2014 gerealiseerd zijn of die nu in voorbereiding zijn. Het Groenstructuurplan 2014 komt met dit nieuwe groenbeleid te vervallen.

Countdown 2010 Biodiversiteit

Als gevolg van intensief grondgebruik en klimaatverandering gaat het slecht met de biodiversiteit: veel soorten planten en dieren dreigen uit te sterven. Biodiversiteit gaat over *leven* en over *overleven*: soortenrijkdom doet leven in een systeem van soorten die in elkaar grijpen en van elkaar afhankelijk zijn; teruggang in soorten verstoort systemen en evenwichten en bedreigt de welvaart, het welzijn en het voortbestaan van mensen en andere soorten. Inmiddels is er beleidsmatig geen sprake meer van behoud maar van *herstel*: soorten staan op achterstand en lopen verder terug. Op wereldschaal en op Europees niveau zijn afspraken gemaakt om de biodiversiteit te behouden en te herstellen. Dat heeft voor Nederland in 2004 geleid tot het plan Countdown 2010 biodiversiteit. Goirle heeft zich in 2010 daarbij aangesloten. We hebben destijds gekozen voor de

Vinpootsalamander als ambassadeurssoort. Er is een Stichting Biodiversiteit opgericht die de gemeente helpt om de doelen in het oog te houden.

Landschapsbeleidsplan

Het landschapsbeleidsplan beschrijft de landschappelijke structuren en wenselijke ontwikkelingen in het buitengebied. Het landschapsbeleidsplan blijft binnen de grenzen van de omgevingsvisie het uitgangspunt voor het buitengebied.

Milieubeleidsplan 2017-2020

In dit plan zijn voor het thema biodiversiteit de volgende doelstellingen opgenomen:

1. Toename van biodiversiteit
2. Bewustwording van belang van biodiversiteit
3. Natuurwaarden en landbouw combineren
4. Behoud van het aantal vinpootsalamanders en meeliftende soorten in Goirle
5. Bij beheer, aanleg en onderhoud in de openbare ruimte het aspect biodiversiteit meenemen.

Woonvisie

“Goirle wil een gemeente zijn die aantrekkelijk is voor jong en oud in een prettige en groene omgeving. De woonomgeving en de voorzieningen zijn hierbij van belang”. Voor een aantrekkelijke en gezonde leefomgeving is de aanwezigheid van groen in wijken van groot belang. Uit het inwonerpanel blijkt dat groen in de woonomgeving goed wordt gewaardeerd. De gemeente heeft een rol om daarin te faciliteren, zowel in bestaande wijken als bij nieuw te ontwikkelen locaties.

Relatie met ander beleid

Het Programma groen heeft veel raakvlakken met ander ruimtelijk beleid en thema's binnen de Omgevingsvisie, zoals het landschapsbeleidsplan, het regionaal natuurbod en de REKS. Bij de totstandkoming van dit document is daarmee afgestemd. Binnen dit programma zijn ook verdere uitwerkingen nodig op specifieke onderdelen. Dit programma biedt aanleiding om het kapbeleid, beheerplan openbare ruimte en een actieplan biodiversiteit aan te passen of uit te werken.

3.2 Terugblik op afgelopen planperiode Groenbeleid

Bij het Groenstructuurplan van 2014 was een maatregelenpakket opgenomen. Nog niet alle maatregelen daaruit zijn uitgevoerd. De niet uitgevoerde maatregelen zijn in dit plan opnieuw beoordeeld en zo nodig overgenomen.

In de afgelopen planperiode hebben we ook ervaringen opgedaan waarbij groen onbedoeld verdwenen is. De volgende aandachtspunten worden in dit Programma groen opgenomen:

- Het openbaar groen heeft te lijden gehad onder de klimaatveranderingen (met name aanhoudende droogte). Er is uitval en de gezondheid van met name bomen gaat achteruit;
- Groen op particulier terrein is moeilijk in stand te houden;
- Groen maakt in de openbare ruimte soms plaats voor andere functies als parkeren of waterberging. Soms gaat dat goed samen, soms niet;
- Bij nieuwbouwwontwikkelingen wordt bestaand groen te gemakkelijk vervangen;
- Groenbeheer wordt door verschillende inwoners zeer wisselend ervaren en leidt soms tot klachten;
- Het onderhoud van landschappelijke beplantingen en bosgebieden heeft een achterstand opgelopen. De komende jaren moet een inhaalslag gemaakt worden om dat groen weer gezond en veilig te maken;
- Veel snippergroen is de afgelopen jaren verkocht of verhuurd. Ook zien we op enkele plekken dat openbaar groen illegaal in gebruik is genomen door inwoners;
- De groenstructuurkaart is achterhaald, met name bij de nieuwe wijken Boschkens, Heisteeg en Zuidrand.

Deze punten vragen om een nieuw, helder programma waarbij het groen in onze gemeente beter beschermd wordt.

3.3 Uitdagingen en ontwikkelingen

Er zijn 4 grote thema's die aanleiding geven om anders naar ons groen te kijken.

Biodiversiteitsherstel

Heel veel planten en dieren worden met uitsterven bedreigd. Het verdwijnen van insecten en vogels zorgt ook voor een slechte balans in onze leefomgeving. Plagen krijgen meer kans (Japanse duizendknoop, Eikenprocessierups) en vruchtbomen dragen minder vruchten als er niet bestoven wordt. Een grotere variatie aan planten en bomen trekt ook een grotere variatie aan dieren aan. Een goede natuurlijke balans is belangrijk voor onze eigen gezondheid en onze voedselvoorziening. Bovendien zijn we met een gevarieerd groenbestand minder gevoelig voor plagen of klimaateffecten zoals droogte.

Goirle zet in op meer biodiversiteit in het groen, zowel in het openbaar groen als in tuinen. We vragen ook van inwoners om hun steentje bij te dragen. Letterlijk, door stenen uit de tuin te halen en er meer groen in te zetten.

Foto 3: mezenkast om meer vogels te trekken in de strijd tegen de eikenprocessierups

Klimaatadaptatie

Het klimaat verandert. De zomers worden droger en heter. Maar als het regent, kunnen plensbuien voor overlast zorgen. De gevolgen daarvan zijn zichtbaar in het groen: bomen en planten verdrogen. Ziekten en plagen krijgen steeds meer vat op het groen (eikenprocessierups, japanse duizendknoop, ratten, bladluizen).

Groen heeft een belangrijke functie in het voorkomen van hitte-overlast en het bergen van water. Op plekken waar geen stenen liggen, maar waar gras of planten groeien, kan het regenwater in de grond trekken. Bovendien kunnen grote planten en bomen veel water opnemen en ook voor verkoeling zorgen door schaduw en verdamping. Bij het inrichten van straten en pleinen wordt groen daarom bewust ingezet.

In het beheer en onderhoud moet ook rekening gehouden worden met klimaataspecten.

Groeiplaatsomstandigheden en soortkeus zijn bepalend voor de levensvatbaarheid van soorten.

Onderhoud en Beeldkwaliteit

Het onderhoud van groen was veelal gericht op het netjes houden van beplanting. Op sommige plekken zijn de kosten gestegen door verouderd groen, beplanting die niet meer past op die plek of bomen die te groot zijn geworden voor de bebouwde omgeving. Ook de effecten van klimaatverandering vragen nu om een ander type beheer, op plekken waar het kan. Het onderhoud en beheer wordt nog meer gericht op de gezondheid van de beplanting, rekening houdend met de droogte en hitte. Het openbaar groen gaat er op bepaalde plekken daardoor anders uitzien. Het groen krijgt een meer natuurlijke uitstraling.

Bestaand groen op ontwikkellocaties

Bomen en struiken zijn waardevol maar kunnen ook tot hinder of overlast leiden. In het verleden hebben we herhaaldelijk discussie gehad over de waarde van bomen ten opzichte van woningen. Met name bij nieuwbouwontwikkelingen moeten we een duidelijke afweging maken over de waarde van het aanwezige groen maar ook voor het nieuwe groen. Zijn bomen echt waardevol, plaats ze dan in de openbare ruimte, op voldoende afstand van de erfgrans. Voor groen in het algemeen geldt: wat in de openbare ruimte staat, daar hebben we zeggenschap over. Wat in tuinen staat, kan op termijn verdwijnen. Instandhouding vastleggen in koopovereenkomsten, clausules en bestemmingsplannen leiden tot veel gedoe in de handhaving en levert alle partijen negatieve energie op. Bij nieuwbouw en herinrichting moeten duidelijke keuzes gemaakt worden om bestaand groen te behouden (op openbaar terrein) en om nieuw groen beheerbaar te houden.

4. Waarden van Groen

Bomen, struiken, planten en gras hebben een positieve invloed op onze leefomgeving. Het zijn levende organismen die helpen om het 'goed toeven' in onze wijken te versterken. Groen draagt bij aan de gezondheid en het welzijn van inwoners.

Waar openbaar groen in het verleden soms werd gezien als een 'verfraaiing van de buitenruimte' zien we nu de meerwaarde van groen op verschillende terreinen. Ook wel Ecosysteemdiensten genoemd: welke diensten kan het ecosysteem aanbieden voor een prettige leefomgeving?

- Groen versterkt de cultuurhistorische lijnen en plekken in onze dorpen;
- Groen langs hoofdwegen helpt bij de oriëntatie en herkenbaarheid van wijken;
- Groene ruimte nodigt uit tot spelen, bewegen en ontmoeten;
- Groen geeft verkoeling op hete dagen;
- Groene vakken houden water vast bij hevige regenval en zorgen voor infiltratie;
- Groen biedt woon- en schuilgelegenheid voor veel soorten vogels en insecten;
- Groen draagt bij aan het zuiveren van lucht en het opnemen van CO₂;
- Bomen in het bijzonder hebben een functie in de CO₂ reductie;
- Een groene woonomgeving heeft meerwaarde voor een woning;
- Een groene woonomgeving draagt bij aan de gezondheid en het welzijn van inwoners.

Het gemeentelijk openbaar groen vervult veel van deze functies. Het particulier groen draagt ook in belangrijke mate bij aan genoemde functies. Het groen op particulier terrein is niet altijd toekomst-zeker. Het bestaand openbaar groen wordt beschermd en bij nieuwe ontwikkelingen moet nieuw groen een prominente plek krijgen om te garanderen dat ook in de toekomst een basis groenstructuur in alle wijken aanwezig is.

4.1 Groen is ons visitekaartje.

Het is 'Goed toeven' in het groene Goirle en Riel. Oude en nieuwe groenstructuren langs wegen en in wijken benadrukken de dorpse identiteit en het gemoedelijke karakter van onze gemeente. Daarmee onderscheiden we ons ook ten opzichte van Tilburg.

In Goirle zijn nog cultuurhistorische elementen terug te vinden zoals de driehoekige groene pleintjes met boerderijen er omheen, laanstructuren langs oude verbindingswegen en oude gebouwen als kerken, villa's en beltmolens met bijpassend groen. De bosrijke omgeving van de Tilburgseweg en Boschkens is ook een belangrijk onderdeel van ons groene karakter en vormt een buffer naar het stedelijke Tilburg. Het groen langs de dorpsranden vormt een natuurlijke overgang naar het buitengebied.

Riel is een kleine kern en wordt gekenmerkt door het oude dorpslint met historische gebouwen en groene tuinen. De dorpsrand aan de oostzijde grenst aan het beekdal van de Ley en aan de westkant ligt het Bels lijntje, dat een functie heeft als ecologische verbindingzone en als recreatieve route.

Doel: Het cultuurhistorisch groen en de bestaande groenstructuren moeten behouden blijven en zo mogelijk versterkt worden.

De wijken hebben elk een eigen stedenbouwkundige opzet met bijpassende groenstructuur. Bij noodzakelijk onderhoud en vervangingen wordt gekeken hoe de groenstructuur zo goed mogelijk blijft aansluiten bij het karakter van de wijk.

4.2 Groene verbinding met het omliggende landschap

De aantrekkingskracht van Goirle en Riel hangt nauw samen met het omliggende landschap met zijn beekdalen en natuurgebieden. Het Riels laag, de Regte heide, maar ook de bossen bij Gorp en Rooverf en de landgoederenzone nodigen uit tot een wandeling of fietstocht. Door de aanwezige zichtlijnen van binnen naar buiten de kern en recreatieve routes richting het buitengebied is het omliggende landschap nooit ver weg.

Doel: Wandel- en fietspaden die de kern met het buitengebied verbinden, hebben of krijgen een groene landschappelijke inrichting.

De overgangen van dorp naar buitengebied worden vormgegeven met 'groene dorpsranden' in de vorm van landschappelijke beplanting; bosplantsoen, kleine landschapselementen of bomenrijen. Deze groene dorpsranden krijgen steeds meer een functie voor de natuur als leefgebied voor planten en dieren of als ecologische verbindingzone.

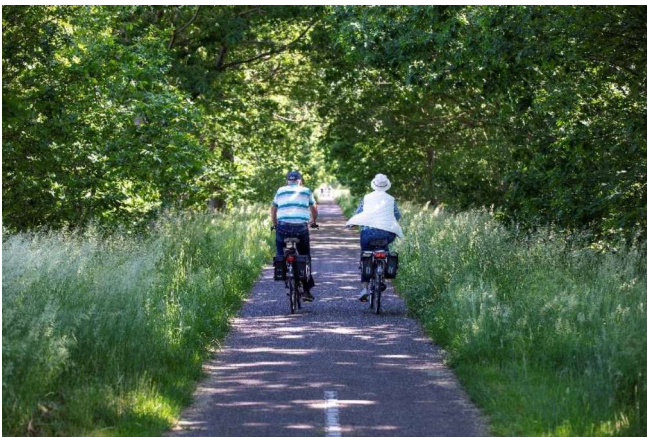

Foto 4: fietsers op het Bels lijntje

4.3 Biodiversiteit

Een heel groot deel (ruim 60%) van ons bomenbestand bestaat uit eiken. Geen wonder dat de Eikenprocessierups hier graag verblijft. Met meer variatie in beplanting, wordt het groen minder kwetsbaar voor ziekten en plagen. Meer variatie in beplanting leidt ook tot meer variatie aan insecten en vogels. We dragen bij aan global goal 'leven op het land' door zorg te hebben voor de planten en dieren in onze omgeving.

Doel: Goirle zet in op meer biodiversiteit in het groen, zowel in het openbaar groen als in tuinen.

Bij vervanging van groen en bij nieuw groen kiezen we soorten die bijdragen aan de variatie. We gaan bijvoorbeeld niet meer hele straten inrichten met eenzelfde soort. We willen inwoners stimuleren om ook hun steentje bij te dragen. Het groen in tuinen draagt ook bij aan een grotere biodiversiteit en dus een leefgebied voor insecten, vlinders en vogels.

4.4 Klimaatadaptatie

Klimaatverandering heeft gevolgen voor het groen in onze dorpen: bomen en planten verdrogen. Ziekten en plagen krijgen steeds meer vat op het groen doordat het groen minder gezond is. Het beheer van ons groen moet zich aanpassen aan het nieuwe klimaat. Groeiplaatsomstandigheden en soortkeus zijn bepalend voor de levensvatbaarheid van soorten.

Aan de andere kant heeft groen juist ook een actieve rol in het klimaat-robuust maken van de openbare ruimte. Bomen, struiken en gras hebben een belangrijke functie in het voorkomen van hitte-overlast en het bergen van regenwater. Op plekken waar geen stenen liggen, maar waar gras of planten groeien, kan het regenwater in de grond trekken. Als grasvelden of groenvakken verlaagd worden aangelegd, kunnen ze extra regenwater opvangen en wateroverlast op straat voorkomen. We dragen bij aan global goal 'klimaatactie' door maatregelen te nemen die klimaateffecten opvangen.

Doel: Bij het inrichten van straten en pleinen wordt groen bewust ingezet om de buitenruimte klimaatbestendig te maken.

Het beheer van groen wordt aangepast aan de klimaatveranderingen.

Aparte rol voor Bomen

Bomen spelen een grote rol in de groenstructuur en in de klimaatdiscussie.

Bomen zijn bepalend voor de grote structuren en lange lijnen. En bomen nemen veel CO₂ op, reduceren fijnstof en zorgen voor verkoeling op warme dagen. Niet voor niets wil het Rijk en de Provincie Brabant de komende tien jaar 40 miljoen bomen planten (Bossenstrategie). Goirle wil daaraan bijdragen. Nieuwe en bestaande bomen krijgen ook in Goirle meer aandacht en bescherming.

4.5 Gezondheid en welzijn

Een groene omgeving heeft een positief effect op de gezondheid en het welzijn van inwoners en mensen die hier werken. Bomen en struiken zorgen voor zuurstof, ze zuiveren de lucht, ze leggen CO₂ vast en zorgen voor verkoeling op warme dagen. Ook heeft groen een positief effect op de psyche en daagt een groene omgeving uit om naar buiten te gaan en te bewegen, te sporten, ontmoeten en te spelen. Hiermee dragen we bij aan global goal 'duurzame steden en gemeenschappen'.

Doel: in elke wijk moet groen aanwezig zijn.

Het aanwezige openbaar groen wordt beschermd. Bij de (her)ontwikkeling van wijken wordt aandacht besteed aan voldoende openbaar groen.

5. Ambities en opgaven

De ambities zoals verwoord in hoofdstuk 2 en de doelen uit hoofdstuk 4 worden hier vertaald in concrete doelstellingen per thema.

5.1 Klimaat

- **Het groen draagt er aan bij dat Goirle in 2050 klimaatbestendig is;**
- **Pleinen, parken en plantsoenen dragen bij aan de vermindering van hittestress en worden zoveel mogelijk ingezet voor wateropvang en droogtebestrijding.**

We willen het bestaande groen robuust maken zodat het bestand is tegen klimaatveranderingen als hitte, droogte en wateroverlast. Daarnaast willen we groen inzetten als middel om bij te dragen aan een klimaatbestendige openbare ruimte.

Doelstellingen:

- Groen wordt ingezet als middel tegen hittestress: slimme inzet van groen en water in de gemeente zorgt voor koelteplekken en koele routes op warme dagen en draagt bij aan de gezondheid en het welzijn van inwoners;
- Openbaar groen krijgt een extra functie voor waterberging;
- Nieuw groen wordt klimaatrobuust aangelegd: soorten worden afgestemd op klimaatverandering en biodiversiteit waardoor er minder uitvalt door droogte en hitte.

5.2 Biodiversiteit

- **We zetten in op toename van biodiversiteit in het gemeentelijk groen;**
- **Bij nieuwe aanplant en vervanging zoeken we naar meer variatie in soorten, passend bij de omgeving.**

We willen als gemeente bijdragen aan het versterken van de biodiversiteit door voldoende variatie in soorten te kiezen en rekening te houden met vogels en insecten die het groen als leefomgeving nodig hebben.

Doelstellingen

- Goirle werkt aan Biodiversiteitsherstel: het lokaal uitsterven van soorten planten en dieren moeten we voorkomen. We gaan gidssoorten benoemen voor de wijken en het buitengebied;
- De biodiversiteit wordt vergroot door meer en ander type groen aan te leggen bij nieuw groen of vervanging. Voor nieuwbouwprojecten wordt een programma van eisen met soortenlijst opgesteld;
- 50 % van de bermen wordt biodivers ingericht door het inzaaien met kruidenrijke mengsels en/of ander maaibeheer.

5.3 Beeldkwaliteit en onderhoud

- Beheer en onderhoud wordt gericht op 'natuurlijke groei' van het openbaar groen;
- Het groen gaat er op bepaalde plekken 'natuurlijker en ruiger' uitzien;
- Beheer en onderhoud maken dat het groen verkeersveilig is en vrij van afval en ongedierte.

Het onderhoud wordt afgestemd op de natuurlijke groeiomstandigheden van het groen, op die plekken waar het kan. Het groen gaat er meer natuurlijk uitzien. Het beheer en onderhoud moet daarbij wel betaalbaar blijven.

Doelstellingen

- Onderhoud van het groen is gericht op een gezond en sterk groenareaal waarbij zoveel mogelijk de natuurlijke groei wordt gestimuleerd;
- Het groen vormt geen beperking voor de verkeersveiligheid;
- Onderhoud is gericht op schoon (weinig afval), heel en veilig (verkeersveiligheid, sociale veiligheid, fysieke veiligheid zoals vallende takken);
- Cultuurhistorische plekken en lijnen blijven behouden en worden mogelijk versterkt met meer 'natuurlijk groen'.

5.4 Bestaand groen beschermen

- Groen is ons visitekaartje. Groenstructuren worden in stand gehouden en zo mogelijk verbeterd;
- Bestaand groen wordt zoveel mogelijk beschermd;
- Kwaliteit bij aanplant van bomen, heesters en planten is belangrijker dan kwantiteit.

De groenstructuren die we hebben in onze dorpen, worden beschermd. Niet alleen bomen, maar ook struiken, planten en gras zijn waardevol. Bij nieuwe ontwikkelingen wordt meer rekening gehouden met het bestaande groen.

Doelstellingen

- Bestaand groen wordt beschermd, zowel bij nieuwbouw als in bestaande wijken. De hoofdgroenstructuur is daarvoor leidend (bijlage 2);
- Bestaand openbaar groen wordt niet meer verkocht tenzij de gemeente daar zelf argumenten voor heeft. De openbare ruimte blijft beschikbaar voor klimaatmaatregelen en toekomstige ruimtevrage voor o.a. energie en recreatie;
- Bestaand openbaar groen wordt in principe niet verhuurd aan particulieren, tenzij er zwaarwegende argumenten voor zijn;
- Bomen worden beschermd via het kapbeleid en de APV.

5.5 Inwoners en bedrijven

- **Particulieren en bedrijven worden gestimuleerd om bij te dragen aan biodiversiteitsherstel en klimaatadaptatie.**

We willen inwoners en ondernemers bewust maken van de waarde van groen zodat ieder op zijn eigen terrein ook kan bijdragen aan vergroening.

Doelstellingen

- De gemeente geeft het goede voorbeeld;
- Inwoners worden geïnformeerd over actuele maatregelen die de gemeente uitvoert;
- Inwoners en bedrijven worden gestimuleerd om zelf met hun tuin aan de slag te gaan.

Foto 5a: geveltuin

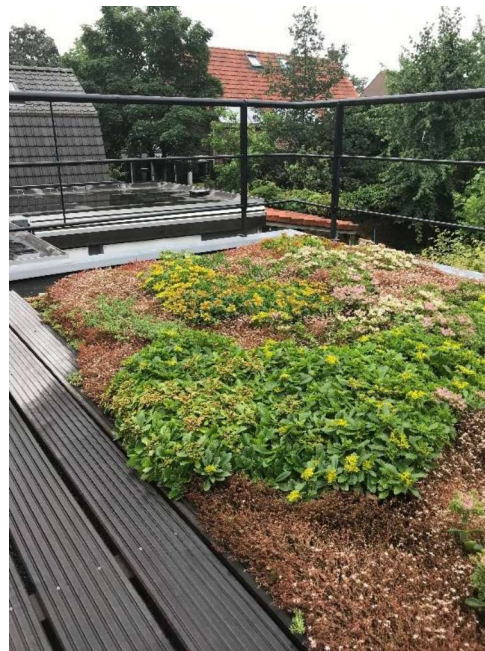

Foto 5b: daktuin

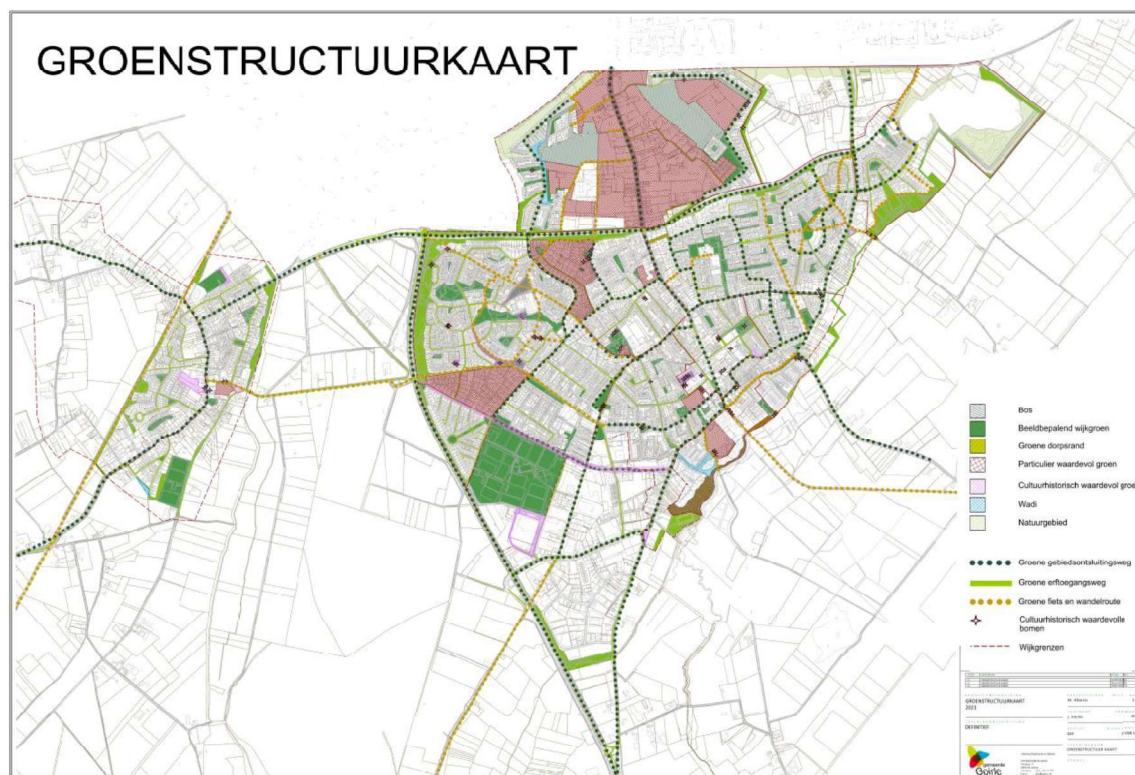
6. Groenstructuur bebouwde kom

- **Het Groenstructuurplan uit 2014 vormt de basis maar wordt aangevuld met nieuwe structuren, nieuwe woonwijken (Boschkens, Zuidrand, Heisteeg).**

Dit hoofdstuk gaat over het groen dat de basis is voor onze groene leefomgeving. Dit groen maakt het 'goed toeven' in Goirle en dat groen is het waard om te beschermen.

De groenstructuur van Goirle en Riel is een netwerk van grotere en kleinere groenelementen in onze dorpen. Deze groenstructuur bestaat uit lijnen (langs wegen: bomenrijen, bermen, houtwallen), vlakken (parken en plantsoenen) en punten (bijzondere plekken of monumentale bomen). Deze groene elementen zijn opgenomen op de groenstructuurkaart met toelichting, zie kaart 1 en bijlage 1. De groenstructuren uit het Groenstructuurplan 2014 zijn aangevuld met nieuwe structuren, met name in de nieuwe wijken Boschkens, Heisteeg en Zuidrand.

De groene hoofdstructuur is de drager, maar de impact van groen op de leefomgeving reikt tot in de kleine haarvaten. Snippergroen en groen in tuinen draagt ook in belangrijke mate bij aan de beleving en aan klimaat en biodiversiteit maar die worden hier buiten beschouwing gelaten.

Kaart 1: overzicht groenstructuur Riel en Goirle

In het landschapsbeleidsplan van 2016 zijn de landschappelijke structuren beschreven buiten de bebouwde kom. Deze bestaande groenstructuren blijven gehandhaafd. In de komende jaren kunnen daar enkele nieuwe groenstructuren aan worden toegevoegd.

Doel van de groenstructuurkaart

- De onderdelen van de groenstructuur worden bij herontwikkelingen gerespecteerd tenzij er zwaarwegende argumenten zijn om ze aan te passen en te compenseren;
- In beheer en onderhoud wordt rekening gehouden met de kwaliteit en gezondheid van het groen in deze structuren. Gaten in de structuur worden zoveel mogelijk aangevuld;
- Uitgifte (verkoop en verhuur) van groen uit de hoofdstructuur is slechts mogelijk als sprake is van zwaarwegend belang.

7. Hoe gaan we om met ons groen

7.1 Functioneel groen

De ambities die we hebben met betrekking tot klimaat en biodiversiteit hebben invloed op de manier hoe we ons groen onderhouden. Het beheer wordt afgestemd op een meer 'natuurlijke groei' van beplanting, op plekken waar het kan. Op een aantal plekken blijft het onderhoud afgestemd op het gebruik en is er minder ruimte voor biodiversiteit. Speelvelden worden kort gemaaid. Afscherpende beplanting moet hoog en dicht kunnen groeien. Bermen bij kruispunten en oversteekplaatsen worden kort gemaaid met het oog op verkeersveiligheid. Bomen langs wegen worden hoog opgesnoeid zodat vrachtwagens en bussen geen last hebben van laaghangende takken. Hagen langs voet- en fietspaden worden geknipt om het verkeer te begeleiden.

Op andere plekken is juist meer ruimte voor natuurlijke beplanting met ecologische waarde. Landschappelijke beplanting of groen met een ecologische functie wordt specifiek ingericht en onderhouden om de natuur meer ruimte te geven. Voor die plekken wordt een apart beheerplan opgesteld.

Foto 6: spelende kinderen op het speelveld

7.2 Basiskwaliteit groen: beheerbaar en betaalbaar

De gemeente streeft naar een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is. Daarbij zijn inrichting, onderhoud en gebruik op elkaar afgestemd. Voor de hele gemeente kiezen wij voor een basis kwaliteitsniveau B, zoals dat in 2011 in de beleidsnota IBOR is vastgesteld. Bij de inrichting van de openbare ruimte worden bewuste keuzes gemaakt om met de beschikbare middelen dit basis kwaliteitsniveau en verzorgingsbeeld te halen. Daarbij worden wel andere keuzes gemaakt per type beplanting. Het kwaliteitsniveau B voor bloemrijk gras geeft een andere beeld dan voor bijvoorbeeld gazon. We gaan binnen de systematiek van kwaliteitsniveaus onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor 'natuurlijk beheer'.

8. Middelen

8.1 Personele middelen

De plannen en maatregelen worden binnen de bestaande de formatie uitgevoerd.

8.2 Financiële middelen

De uitvoering van het groenbeleid wordt grotendeels binnen de bestaande financiële middelen gedaan. Voor grote projecten wordt eenmalig een investeringskrediet aangevraagd. Binnen de exploitatie wordt gekeken naar wat er mogelijk is, en waar eventueel aanpassingen gedaan moeten worden. De jaarlijkse begroting voor Groenvoorzieningen wordt aangepast vanaf 2023. Bij areaaluitbreiding van het te onderhouden groen, wordt de exploitatie opgehoogd met E 100,00 per toegevoegd huishouden. In het jaar na oplevering van de wijk wordt dat toegekend.

Er is nu geen dekking voor investeringen en vervangingen van groen. Anders dan bij bijvoorbeeld wegen en water is er voor groen geen vervangingsbudget. De jaarlijkse kosten voor beheer en onderhoud zijn opgenomen in de exploitatie. Maar voor investeringen moet nu voor elk project krediet worden aangevraagd via de raad. Dat werkt belemmerend en vertragend, met name in integrale (infra)projecten. We zoeken naar mogelijkheden om een meerjarig krediet te reserveren voor afschrijving/ het vervangen van groen.

9. Vervolg en monitoring

9.1 Vervolg

Het Programma groen wordt door het college in concept vastgesteld en ter beoordeling voorgelegd aan de gemeenteraad. Vervolgens zal het college het programma (eventueel gewijzigd) vaststellen.

Als het programma Groen is vastgesteld, wordt een uitvoeringsagenda groen uitgewerkt. Daarin worden specifieke maatregelen benoemd die nodig zijn om de ambities te bereiken. Maatregelen die passen binnen de exploitatie, worden al in gang gezet zo snel als dat mogelijk is. Dat is bijvoorbeeld het toepassen van andere soorten (biodiversiteit) bij vervanging. Maatregelen die om een extra investering vragen, worden uitgezet in de tijd en moeten in de meerjarenraming terug komen (bijvoorbeeld het planten van nieuwe bomen).

9.2 Monitoring

Er wordt 2-jaarlijks gerapporteerd welke maatregelen zijn uitgevoerd. Die stand van zaken wordt gekoppeld aan de BURAP. Halverwege de looptijd van dit beleid, dat is na 5 jaar, wordt er een tussenevaluatie gedaan. De raad wordt daarover geïnformeerd. Op dat moment wordt beslist of we op zelfde weg doorgaan, dat bijsturing nodig is of dat prioriteiten worden bijgesteld.

Foto 7: koele fietsroute met bomen

BIJLAGEN

Bijlage 1: Groenstructuur

De groenstructuur van Goirle en Riel is een netwerk van grotere en kleinere groenelementen in onze dorpen. Samen bepalen ze het groene karakter van onze dorpen. De groenstructuur bestaat uit lijnen, vlakken en punten, die hieronder verder worden toegelicht.

6.1 Lijnen

Groen langs wegen heeft een oriënterende en begeleidende functie en draagt in grote mate bij aan de beleving van onze groene dorpen. Daarnaast zorgen bomen voor schaduw en verkoeling langs wandel- en fietsroutes.

- **Groene gebiedsontsluitingswegen.** Langs de belangrijkste wegen in de bebouwde kom staan bomenrijen, al dan niet aangevuld met bermen of heesters en hagen, als verkeersgeleiding en oriëntatie. Deze structuur met bomen van de 1e grootte wordt in stand gehouden en zo mogelijk versterkt.
- **Groene erftoegangswegen.** Groen langs de wegen in de wijken is structuurbepalend en accentueert de opbouw van de wijken. Ook verkeersbegeleiding en oriëntatie speelt hier een rol. Langs deze wegen staan bomen van de 2e grootte, heesters, hagen en bermen. Deze structuur met bomen van de 2e grootte wordt in stand gehouden en zo mogelijk versterkt.
- **Groene langzaam verkeerroutes.** Het groen langs deze vrij liggende fiets- en wandelpaden heeft een functie voor de recreatie, beleving, oriëntatie en verkeersgeleiding. Bomen zorgen bovendien voor schaduw en verkoeling. Sommige van deze routes hebben ook een natuurwaarde vanwege het verbindende karakter. Deze structuren moeten behouden blijven en waar mogelijk versterkt worden.
- **Cultuurhistorisch waardevolle lijnen.** Het groen langs deze oude verbindingen, die vaak samenvallen met wegen en paden, heeft een historisch karakter van oude bomen en/of gebiedseigen soorten. Bij deze structuren heeft behoud en herstel van historische waarde (soortkeuze) extra aandacht.
- **Water en waterlopen** hebben een specifieke functie voor waterafvoer en waterberging. Daarnaast hebben ze soms een functie voor natuur of als avontuurlijke speelomgeving en recreatie. Het meeste water is omgeven door een groene rand en het wordt daarom wel opgenomen als onderdeel van de groenstructuur.

6.2 Vlakken

Groene vlakken hebben vaak een functie voor recreatie, ontmoeten, natuur en verkoeling en zijn daarmee een belangrijke structuurdrager in de wijken.

- **Bos.** Het gebied Boschkens is waardevol omdat het de natuur dicht bij de woonomgeving brengt en de aanwezige biodiversiteit beleefbaar maakt. Dit bos heeft een grote natuurwaarde en maakt onderdeel uit van de EHS (ecologische hoofdstructuur). Er zijn daarnaast nog een paar kleine bosjes in de gemeente. Deze bossen en bosjes moeten behouden blijven en waar mogelijk versterkt worden.
- **Beeldbepalend wijkgroen** heeft een functie voor de wijk als speelplek, ontmoetingsplek of uitloopegebied en het versterkt het woonklimaat. Wijkgroen heeft ook een functie voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Doel is om de karakteristiek van het beeldbepalend wijkgroen te behouden en te versterken.
- **Buurtgroen** heeft meestal een afschermende of aankledende functie voor de buurt en kan daarbij een functie hebben als speel- of verblijfsplek. Wijkgroen heeft ook een functie voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Dit groen draagt bij aan de groene beleving van de wijk en moet daarom behouden blijven.

- **Sportparken** vormen een apart groen vlak waarbij met name de groene randen een afschermende en aankledende functie hebben langs de velden. Deze groenstructuren worden behouden en mogelijk verder versterkt of aangevuld.
- **Groene dorpsranden** zijn groengebieden die de overgang vormen van het dorp naar het landschap. Dorpsranden hebben daarnaast een functie voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Deze randen hebben een waarde voor beleving en voor natuur en moeten daarom in stand gehouden worden. De ecologische waarde van deze randen kan worden versterkt door het ontwikkelen van landschappelijke beplanting dat de gradiënten benut in de overgang van hoog naar laag, van droog naar nat, zandgrond en beekdal of de geluidswal. Deze groenstructuur wordt aangevuld met nieuwe dorpsranden bij de uitbreidingswijken.
- **Particulier waardevol groen** bepaalt in sommige wijken het groene karakter, zoals bij urnenveld en Tilburgseweg-Boschkens. Het heeft vaak een cultuurhistorische waarde en het draagt bij aan de leefbaarheid van de wijk. Dit groen willen we ook graag behouden, in samenwerking met de particuliere eigenaren. Dat kunnen we doen door de bomen te beschermen en door voorlichting te geven of stimuleringsmaatregelen aan te bieden.
- **Cultuurhistorisch waardevol groen** heeft een relatie met de ontstaansgeschiedenis van Goirle en Riel. Met name de groene driehoeken zijn nog herkenbaar, met de boomstructuren rondom en oude landschapselementen als houtwallen, hakhout of boomgaarden. Deze plekken maken het verleden beleefbaar en zijn waardevol voor de recreatie, ruimtelijke beleving en de identiteit van het gebied. Bij deze structuren heeft behoud en herstel van historische waarde (soortkeuze) extra aandacht.
- **Wadi's** zijn apart opgenomen omdat ze een functie hebben als waterberging bij hevige neerslag. Het type groen en het onderhoud is afgestemd op de waterbergingsfunctie.

6.3 Punten

Enkele groene punten zijn een herkenningspunt in het dorp en dat willen we graag zo houden.

- **Entrees.** Herkenbare plekken waar je het dorp binnenkomt worden benadrukt met een groenaccent.
- **Molen en molenbiotoop.** Goirle heeft twee beltmolens met een molenbiotoop. Dat betekent dat er in een straal van 100m rondom de molen geen hoogbouw en hoge bomen mogen staan in verband met de windvang. De molen in Riel heeft geen wieken meer en daarom is de molenbiotoop daar niet van toepassing.
- **Waardevolle bomen.** Er is een aantal bijzondere bomen in Goirle die extra bescherming verdienen vanwege hun ouderdom en/of uiterlijk. Deze bomen zijn op de kaart aangegeven.

Bijlage 2: Groenstructuurkaarten per wijk

00 Totaalkaart Goirle en Riel

01 Boschkens

02 De hellen

03 Het ven

04 Grobbendonck

05 De groote akkers

06 De hoge wal

07 De nieuwe erven

08 Hoogeind

09 Wildackers

10 Centrum

11 Abcoven

12 Tijvoort-sportpark

13 Land van Anna

14 Zuidrand oost

15 Riel

Bijlage 3: Begrippen en definities

Abiotische omgeving: factoren die te maken hebben met klimaat (warmte, licht), bodem en water

Biodiversiteit: graad van verscheidenheid aan levensvormen, een grote variatie in soorten planten en dieren

Biodiversiteitsherstel: het terugbrengen van een grote variatie in soorten, het terug halen van soorten die uit onze omgeving verdwenen zijn

Buurtinitiatief: een groep bewoners uit een buurt of wijk doen samen een voorstel om iets in de openbare ruimte te ondernemen

Cultuurhistorie: combinatie van een aantal ruimtelijke wetenschappen als archeologie, historische geografie, bouwhistorie en historische ecologie.

Cultuurhistorische waarde: groen dat een belangrijke geschiedenis heeft, door ouderdom of als gevolg van een bijzondere historische gebeurtenis

Ecologie: natuur, de wisselwerking tussen organismen, de combinatie van planten en dieren

Ecosysteem: natuurlijk systeem dat bestaat uit organismen en hun abiotische omgeving

Ecosysteemdiensten: diensten die door een ecosysteem aan mensen worden geleverd. In dit kader zijn dat de verschillende functies die bomen, planten en dieren voor onze leefomgeving hebben.

Geveltuin: smalle strook langs de gevel in de stoep die geschikt gemaakt worden om planten in te laten groeien

Global goals: duurzaamheidsdoelstellingen door de verenigde naties opgesteld, om de wereld te verbeteren op het gebied van armoede, ongelijkheid en klimaatverandering.

Groen: de verzamelnaam van levende groenelementen als gras, planten, struiken en bomen, (ongeacht de kleur van het element)

Groenstructuur: een samenhangend geheel van belangrijke groene lijnen (bomenrijen, bermen) en vlakken (parken en plantsoenen) in onze gemeente

Klimaatadaptatie: het proces van aanpassen aan klimaatverandering, waardoor kwetsbaarheid vermindert en waarmee ingespeeld wordt op kansen van het nieuwe klimaat

Klimaatrobuust: zo ingericht zijn, dat het invloeden van een veranderend klimaat kan doorstaan

Mulch: een bodembedekking die aangebracht wordt om de bodem te beschermen tegen uitdroging.

Omgevingswet: een nog niet ingegane wet die verregaande vereenvoudiging van het stelsel van wetgeving voor de ontwikkeling en het beheer van de leefomgeving beoogt, door tientallen wetten en honderden regels te bundelen in één nieuwe wet.

Omgevingsvisie: een document dat de visie op hoofdlijnen voor onze gemeente vastlegt, op het gebied van de fysieke leefomgeving.

Openbaar groen: gemeentelijke groenvoorzieningen in de openbare ruimte

Bijlage 3: Maatregelen per type groen

Voor de specifieke vormen van openbaar groen benoemen we de uitgangspunten die tevens de basis vormen voor het Uitvoeringsprogramma:

Bomen

Bomen spelen een grote rol in de groenstructuur en in de klimaatdiscussie.

Bomen zijn bepalend voor de grote structuren en lange lijnen. En bomen nemen veel CO₂ op, reduceren fijnstof en zorgen voor verkoeling op warme dagen. Niet voor niets wil het Rijk en de Provincie Brabant de komende tien jaar 40 miljoen bomen planten.

- Nieuwe en bestaande bomen krijgen meer aandacht en bescherming.

De groeirimte (ondergronds en bovengronds) wordt verbeterd waardoor de bomen beter bestand zijn tegen droogte en ziektes. Bomen in particuliere tuinen dragen bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. Met name oude en grote bomen mogen daarom niet zomaar gekapt worden.

- Het kapbeleid wordt aangepast, met aandacht voor de waarde van bomen

Bomen die toch moeten wijken, worden (eventueel op een andere plek) herplant. De hoeveelheid CO₂ die een boom vastlegt, wordt onderdeel van het bepalen van de herplant.

- Waarde van bomen volgens het Norminstituut Bomen

Bij schade aan bomen of bij een kapaanvraag, wordt de waarde ervan een boom bepaald aan de hand van het Bomenboek van het Norminstituut Bomen. De waarde bepaalt de vorm van herplant. Daarmee kan ook een afweging worden gemaakt of alternatieven voorhanden zijn om de boom te sparen.

- Onderhoud BVC (Boomveiligheidscontrole)

De bomen op openbaar terrein worden door de gemeente volgens de meest actuele kennis en technieken onderhouden. We doen daartoe de wettelijk verplichte VTA controles (Visual Tree Assessment, controleert op veiligheid en vitaliteit) en nemen maatregelen die daarbij horen. Bomen langs wegen worden opgesnoeid zodat (vracht)verkeer geen hinder heeft van de takken. Daar waar het kan, laten we de boom uitgroeien in zijn natuurlijke vorm.

- Wijker-blijver principe

In het verleden werden vaak lanen aangeplant volgens het wijker- blijver principe. Dat wil zeggen: er werden veel bomen dicht op elkaar aangeplant, om snel een groen straatbeeld te krijgen. Naar mate de bomen groter worden, moeten er om-en-om bomen tussenuit gehaald worden (wijkers). De bomen die overblijven (blijvers) krijgen zo meer ruimte om verder uit te groeien.

Met name in de oudere wijken in Goirle en Riel en langs de toegangswegen is het nodig om bomenrijen te dunnen, waar bomen te dicht op elkaar zijn gegroeid. Redenen voor het 'dunnen' is in de eerste plaats de gezondheid van de bomen en in de tweede plaats als er sprake is van ernstige overlast of schade.

Heestervakken

In de heestervakken maken wij onderscheid tussen sierheesters en bosplantsoen.

- Bosplantsoen is een 'natuurlijk ogende' gemengde beplanting van struiken en ondergroei, soms met bomen er in. Deze beplanting wordt op een natuurlijke manier onderhouden, blad blijft er liggen en het onderhoud is extensief.

- Sierheesters zijn struiken met een grotere sierwaarde. Die staan vaak in kleinere vakken en zien er meer gecultiveerd uit. De vakken kunnen bestaan uit een soort maar het kan ook gemengd zijn. Het onderhoud is er op gericht om de beplanting gezond te houden. Gezonde beplanting is het mooist om naar te kijken.
- We streven naar een zoveel mogelijk natuurlijk groei van de plant.

Gras

Gras komt op veel plekken voor en kan verschillende functies hebben. Het beheer wordt afgestemd op de functies.

- Speelvelden worden als gazon onderhouden: het gras wordt in de zomermaanden regelmatig kort gemaaid.
- Ruw gras of ruig gras staat op plekken waar niet intensief gespeeld wordt, bijvoorbeeld in bermen en in parken. Dat gras wordt een paar keer per jaar gemaaid.
- Kruidenrijk gras is een mengsel van grassen en kruiden. Dat heeft meer waarde voor insecten en vogels (biodiversiteit). Het ziet er 'natuurlijker' en soms kleurrijker uit.
- We streven er naar om op meer plekken het ruwe gras om te vormen naar kruidenrijk gras, zodat we meer insecten en vogels aantrekken in onze wijken.

Particulier groen

In bestaande wijken zijn we zuinig op het openbaar groen dat er is, maar ook op het groen in de tuinen. In wijken zoals Urnenveld en Boschens bepaalt het particulier groen vooral het straatbeeld. Bij reconstructies of herinrichtingen wordt zorgvuldig omgegaan met het bestaande groen. Met name de bomen worden zoveel mogelijk gespaard en het totaal oppervlakte aan groen wordt ten minste behouden.

Bij nieuwbouwlocaties worden bestaande bomen zoveel mogelijk op openbaar gebied gezet. De ervaring heeft geleerd dat bomen op particulier terrein in de toekomst kwetsbaar zijn.